

**PREISSOVÁ KREJČÍ, ANDREA; MÁČALOVÁ, JANA; SKOTÁKOVÁ, JASNA (ED.)
MÝTY A POVĚRY V KAŽDODENNOSTI OBYVATEL
UKRAJINSKÉHO POLESÍ A ZAKARPATÍ**

Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2015, 205 s., ISBN 978-80-244-4485-7

Ukrajina je zemí hojně skloňovanou během politických diskuzí. Vedle válečných konfliktů zde však stále můžeme hledat magii, tradice a víru.

Publikaci *Mýty a pověry v každodennosti obyvatel ukrajinského Polesí a Zakarpátí* předcházela stejnojmenný výzkumný projekt nabízející antropologickou reflexi pověr a mýtů v oblasti západní Ukrajiny, konkrétně tedy regionů Polesí a Zakarpátí.

Knihu tvoří osm dílčích kapitol, z nichž některé („Konflikt čisté a nečisté síly“ a „Mytologické postavy v ukrajinské každodennosti“) obsahují další krátké podkapitoly.

První část práce se zabývá tématem mytologických vyprávění a magie z teoretického hlediska. Jsou zde poměrně podrobně představeny pohledy různých badatelů, především velkých klasiků sociální a kulturní antropologie, na pojmy jako *mýtus*, *logos*, *magie* či *lidové léčitelství*. Kromě velikánů antropologie jsou zde nastíněny i názory a studie filozofů či lingvistů. Co bohužel chybí, jsou někteří významní folkloristé, jejichž studie by mohly být právě v této problematice velice přínosné. Jako značný nedostatek se také jeví poněkud vágní terminologie. Autoři sice vysvětlují, že v souladu s výrokem „neexistuje žádný závažný důvod k tomu, abychom pohádky oddělovali od mýtů.“ Clauda Lévi-Strausse (1973, viz 2007: 122) se v jejich práci právě pohádky s mýty často prolínají, čtenář si ale může všimnout, že další útvary jako jsou legendy, pověsti, pověry či dokonce „klepy“ se dále používají spíše nahodile a bez bližších specifikací.

Za významné plus této publikace považují především kapitolu „Ukrajina v socio-kulturní perspektivě“, která nám předkládá spoustu historických a geografických faktů o zkoumané oblasti, což nepochybně pomáhá k tvorbě ucelnějšího obrazu Ukrajiny a jejího rurálního prostředí. Etnická různorodost a národní cítění narátorů je totiž několikrát zmíněno i v následujících kapitolách a v samotných výpovědích je pak důležité je brát v potaz.

Další kapitoly se již věnují samotnému výzkumu a jeho výsledkům. Autoři se snaží čtenářům přiblížit, jak mytický svět a pověry ovlivňují každodenní život obyvatel několika ukrajinských vesnic. Je zde také řečeno, že prováděný výzkum je jednou z posledních možností, jak zachytit místní každodenní realitu ovlivněnou lidovými pověrami, jelikož „již nyní jsou v tradiční ukrajinské společnosti patrné modernizační tendence, které zánik těchto tradic urychlují.“ (s. 59) Z tohoto tvrzení je bohužel zřejmé, že autorský tým pokládá zdejší folklor za statický a nepočítá s jeho neustálými transformacemi, které jdou ruku v ruce s modernizačními procesy. Čarodějové jsou nyní o něco méně tajemní, ale stejně nebezpeční sérioví vrazi, lidé napadení upíry či vlkodlaky se mění v oběti vládních experimentů. Tradiční pověsti se stávají současnými plíživě a pozvolna. Přízrůbují se době a mění svou podobu tak, aby byly stále aktuální, o jejich zániku však hovořit nemůžeme.

Výzkum byl autorským týmem prováděn v průběhu let 2013–2015 formou polostrukturovaných rozhovorů, těch je v analýze zohledněno 61. V knize nechybí ani přehledný seznam jednotlivých narátorů včetně údajů o jejich věku, pohlaví a místu uskutečnění rozhovorů.

Sesbíraná data jsou čtenáři představena v rámci výkladu o jednotlivých mytologických bytostech, kterými se kniha zabývá, příběhy samotné však veliký prostor nedostávají. Autoři ve své práci hojně citují výpovědi vypravěčů, nicméně žádný z příběhů zde nelze najít jako jednotný celek, nabízí se tedy otázka, zda nebyly opomenuty některé důležité či zajímavé detaily získaných vyprávění.

Knihou *Mýty a pověry v každodennosti obyvatel ukrajinského Polesí a Zakarpatí* je knihou, kterou nebudete váhat znovu otevřít. Již z obálky vytvořené Janou Máčalovou na vás dýchne atmosféra ukrajinského venkova — místa, kde je stále ještě možné zkrřížit cestu rusalkám dovádějícím u rybníka. V tomto duchu se nese i celý text publikace, který díky literární zdatnosti autorů potěší jak odborníka, tak i laika.

Marta Pavelková

